

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

33. Quænam beneficiorum conditiones sint neccessario exprimendæ in
mandatis Apostolicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

rius, & potestatem conferendi pertinet: tunc enim cum Ordinarius nullum aliud beneficium nisi illud conferre possit, non est verisimile Papam per clausulam generalem Ordinarium spoliare velle iure, quod habet vnum beneficium conferendi: ne cum vnicuique velut lumine, quo fruitur, prout videatur, propterea etiam si litteræ Apostolicæ, gratia alicuius Clerici pauperis data sint, quibus præcipitur, ut conferatur ei beneficium certæ Ecclesiæ, oppido, vel loco tantummodo fuerit beneficium, non includitur illud beneficium: quia verbum *quodcumque*, in iure intelligi, & dici non solet de vnicuique duntaxat, sed de pluribus.

Septimo quaeritur, An Mandatarius Clericus cuius gratia litteræ Apostolicæ sunt datæ, suum consensum intra certum tempus præstare debeat in beneficio primo vacante, & sibi conferendo siue sibi debito? Respondeo, intra decem dies computandos ab eo die, quod de beneficio vacante factus est certior. *e. Si pluribus de prebend. in 6.*

Quæres, An cogatur accipere beneficium primum vacans? Respondeo, cogi, alioqui mandatum Apostolicum finitur, ac definit. *e. Si Clericus de prebend. in sexto, nisi in fraudem beneficii vacatio contingeret: velut, si tenui beneficio sese abdicasset, ut illud Mandatarius Clericus obtineret, & excluderetur ab opulento, quod credebatur propediem vacaturum, ob mortem Clerici grauius & periculose ægrotantis, *e. 2. de renuntiat. in 6.* Sed dubiter quilibet, debeatne Mandatarius accipere beneficium litigiosum, & cuius alter possessionem nactus sit? Respondeo, minime: neque enim culpæ ei dari potest quod noluit se litibus implicare. Quid vero, si adiecta sit in litteris Apostolicis talis clausula? *ut conferens beneficium, quod Mandatarius duxerit acceptandum, ut dicitur in cap. 1. de concessio preb. in 6.* Respondeo distinguendo: aut litteræ sunt à Papa datæ more proprio, aut ad alicuius preces. Si primum: tunc Mandatario optio datur eligendi, vel accipiendi ex pluribus beneficijs simul vacantibus, quod maluerit, si paria sunt, vel dandum est ei quod opulentiùs est, & quod pluris æstimatur: quod si litteræ datæ sunt ad preces alterius, tunc conferendum est beneficium, quod minoris æstimatur, vel si æqualia sunt, dabitur, quod voluerit is, ad quem spectat ius conferendi, *e. Si pluribus de prebend. in 6.**

Octavo quaeritur, Quid iuris tribuat mandatum Apostolicum Clerico Mandatario? Respondeo, nec ius in re, nec ius ad rem tribuere. *Gloss. in v. Ad audientiam 2. de refer. Sed ius & potestatem, executionis officium implorandi: qui, cum beneficium vacare contingerit, ei vel per se, vel per Ordinarium conferendum curat. *e. Postquam de preb. in 6. *& Gloss. in v. Veniens de renuntiat.***

Nono quaeritur, Quando Mandatarij sint plures, quis eorum præferri debeat? Respondeo, eum esse præferendum, qui primus litteras Apostolicas impetrauit. *ca. Eum, cui, *e. Quia sape de prebend. in 6. e. Tibi qui, *& c. Duobus de refer. in 6.* Sed quid, si omnes eodem die litteras impetrauerint? Respondeo, anteferi debere eum, qui prima hora litteras obtinuit, id si consulerit. *Gloss. in cap. Duobus de refer. in 6. iuxta regulam Iuris in sexto, Qui prior est tempore, potior est iure.* Potest autem hora constare, si probetur aliquorum testimonijs, vel si in ipsis litteris hora exprimitur: quod si non constet hora, sed tantum dies, tunc melior est conditio possidentis, *e. Si à sede de prebend. in 6.* Aliquando tamen secundus Mandatarius priori præfertur: ut puta si litteræ posteriores habeant clausulam, quæ dicitur, *Anteferi*: quo verbo Papa posteriorem Mandatarium vult anteferi quibusvis alijs prioribus, quorum gratia antea litteras dederat. *Gloss. in c. Quamuis de refer. in sexto, *& cap. Auctoritate de concessio preb. eodem libro.* Si quis item Mandatarius in gratiam ante reuocatum restituitur, sine alterius damno, hoc est, non sublato iure, quod est alteri quietum, intelligitur restitutus: ac proinde alteri, qui ante restitutionem litteras Apostolicas impetrauerat, præferri non debet, *e. Quamuis citato.* Item si duo Pontifices***

litteras causa duorum Clericorum dederint, ea præferuntur, quæ sunt datæ ab eo Pontifice, qui viuuit, *v. Auctoritate prædicto.*

Decimo quaeritur, Quando mandata Apostolica finantur, ac desinant? Respondeo, in primis finiri, si qui litteras dedit, reuocauit, aut si successor Pontifex omnes gratias expectatiuas, aut mandata Apostolica ab antecessoribus suis antea dare rescindat. *cap. Quamuis citato.* Item, mandatum extinguitur, si gratia Apostolicæ iure Mandatarius cesserit expresse, *cap. Ad audientiam 2. de refer. sane. *& c. Veniens de accusati. aut tacite: tunc vero tacite quis cedere mandato videtur, si uxorem ducat. *e. 1. *& c. Diuersis de Clericis coniugatis: aut si beneficii, quod haberi non possit simul cum eo, ad quod obtinendum, Apostolicum mandatum accepit, possessionem adeptus fuerit. *Clemens. Gratia de refer. in 6. *& c. ex transmissa de renuntiat. *& cap. Cum renuntiat. 22. quæst. 1.* Aut certam Religionis Regulam solemnè iurè professus est.******

Quæres, An huiusmodi mandata obitu mandantis extinguantur? Respondeo, minime, *e. Si cui de prebend. in 6.* quod quidem locum habet, cum mortuo Pontifice, res adhuc integra manet ita ut rari, & tractari non ceperit, *e. Si super gratia, de offic. aud. deleg. in 6.*

CAP. XXXIII

Quenam beneficiorum conditiones sint necessario exprimeudæ in mandatis Apostolicis.

DE hac tractat Glossa in *c. Super literis. verb. Littera, & Felinus c. In nostra, eod. tit. Ioan. Selua in tract. de beneficijs. p. 3. q. 11. *& 12.**

Primo quaeritur, An Generales beneficiorum conditiones in mandatis Apostolicis exprimi debeant? Respondeo, minime, quoniam huiusmodi conditiones tacite fabelle intelliguntur: sicut illa quoque, *Si preces veritate nitantur, verb. gratia.* Si Papa litteras ad Ordinarium dederit, quibus præcipitur, ut Titio beneficium conferat, intelligitur, si Titius nullo sit Canonico vinculo adstrictus, nullo crimine maculatus: si natalium vincium non habeat, si legitime sit litteratus, denique si alioqui sit idoneus, & dignus, has enim conditiones Canones, & Iura ipsa desiderant: *e. Cum adeo de refer. in 6. *& c. Causam qua de electione, *& c. Ex litteris de transactioe, *& ibidem Glossa.* Quapropter cum is qui Clericus non est, petit litteras à Papa, in hunc modum petere solet, ut litterarum impetratio vim habeat: Titiuscum fieri Clericus percipiat: petis, & quæ sequuntur. Et tunc mandat Papa, ut ei cupienti Clericorum Ordines capessere, beneficium conferatur.***

Secundo quaeritur, An in huiusmodi mandatis sit necessario exprimeudus ordo Ecclesiasticus, quem beneficia requirunt? Respondeo, minime. *e. Si pro Clerico de prebend. *& Glossa ibidem *& in eo ca. huius rei ratio redditur: quia factus est, inquit, ut post beneficium obtentum, Mandatarius suscipiat ordinem intra tempus ipso iure sancitum, quem beneficium postulat: non igitur opus est, vt eo ordine sit initarius, quo tempore litteræ dantur à Papa.***

Tertio quaeritur, An fieri debeat mentio de beneficio tenui, & modico, quod Mandatarius obtinet? Respondeo, debere fieri, quamuis tale beneficium sit valde modicum, & tenue. *e. Si proponente de refer. in 6. *& cap. Si motu, *& c. Non potest de prebend. in 6.* litteræ igitur impetratæ subreptitiè iudicantur, & proinde irritæ, si Mandatarius non expresse beneficium tenue, quod habet. Et hoc, *est Glossa, loquens cum habet tum si beneficium tacet, tum si se beneficium habere neget. siue idem beneficium taceatur per dolum, & fraudem, siue per ignorantiam, vel obliuionem, eo quod capita supra citata in vniuersum habent, fieri debere mentionem de beneficio modico, quod Mandatarius habet.***

Obijcies, Modicum in Iure, pro nihilo habetur. De-

inde

inde saepe iura constituunt, ut fiat mentio de Beneficio, quod ad vitam sufficit. *cap. Is cui, & c. Non potest, De praeben. m. 6.* Ergo à contrario sensu, si Beneficium quod quis obtineat, ad vitam non sufficit, de eo Mandatarius meminisse cogitur. Respondeo, argumentum à contrario sensu non esse firmum in Iure, quando contrarium Iura ipsa expresserint. Et quia *in c. Si proponente, & c. Si Motu proprio supra citatis* aperte sancitur, ut mentio fiat de Beneficio modico: ideo argumentum à contrario sensu, in hac parte nullius est ponderis, & momenti.

Cur, dices, Iura const. tuerunt, ut de Beneficio quamvis tenui mentio fiat? Respondeo, quia quicumque Beneficium aliquod habet, aliud simul cum eo iure communi obtinere non potest, ut supra suo loco dixi, licet consuetudine se introduxerit; ut quando simplex Beneficium ad Clericum honeste, & commode sustentandum, satis non est, simul cum alio haberi queat, auctoritate Episcopi, dum modo alterutrum vitae non sufficiat, & utrumque Beneficium praesentiam assiduam in Ecclesia non postulet. Et quisque sibi imputet, quod Beneficium modicum acceperit: huiusmodi iura ipsa praecipiant, ut aliunde sibi victum inducant, vel artificio comparet.

Quarto quaeritur, An fieri mentio debeat de aestimatione fructuum, quos in singulos annos reddit Beneficium quod Mandatarius habet? Ioannes Selua; *De Beneficiariis. parte 3. qu. 12. nu. 3.* negat id esse necessarium: quod probat ex Glossa in *Clam. 2. De praebed. & ex Abbate in cap. Ad aures, De rescriptis.* Calderino, Imola, Geminiano, Cardinali, & Felino, quos ille producit: quod quidem licet iure communi sit verum, in quo sensu loquuntur Abb. Calder. Imol. Gemin. & Felinus, vsu tamen & more curiae Romanae receptum est, quod habet regula Cancellariae 61. ut in Gratia expectantibus ad Beneficia mentio fiat de aestimatione omnium Beneficiorum, quae Mandatarius habet, quo tempore à Papa litteras impetrat, quibus iubet aliud ipsi Beneficium conferri. Et similiter mentio fieri debet de aestimatione Beneficij quod petit: alioquin in utraque causa litterae subreptitiae censentur & irritae: quod locum habet non solum in litteris quae Iustitiae, sed etiam in his, quae simpliciter litterae Gratiae esse dicuntur.

Porro is, qui petit Beneficium, si dicat plus valere, quam valeat Beneficium, vitiat impetratio, *Rota decis. 336. in antiquis.* Item si minus exprimat quam valeat, irrita quoque est impetratio. *Rota decis. 41. nu. De rescriptis in antiquis.* Vsu curiae debet exprimi verus valor Beneficij: quia alioqui si maior summa exprimat, quam sit valor Beneficij, facilius impetratur, si minor exprimat, defraudatur annata debita.

Quinto quaeritur: An Mandatarius facere debeat mentionem de iure quod habet ad aliud Beneficium, quamvis in eo non habeat ius? hoc est, An mentionem facere debeat de iure ad rem, absque iure in re? Respondeo, debere facere, *ut declaratur c. Ad audientiam. 2. In nostra, De rescriptis.* veluti, si alias litteras Apostolicas priores impetrauerit, quibus praecipit fuerit, ut Ordinarius Beneficium primo vacatum ipsi conferat.

Eadem ratio est, si ius habeat ad Beneficium, quia sit electus, vel nominatus à Patrono: vel à Collegio Canoniorum receptus absque Praebenda, ut primo vacaturam Praebendam obtineat, vel sit ei scienti Beneficium collatum, in quod tamen nondum consenserit. *Sic Glossa in ca. Gratia. De rescriptis in Sexto. Io. Andr. Ioan. Lignan. Geminianus & Felinus, quos citat, & sequitur Ioan. Selua. De Beneficijs. parte 3. qu. 11. nu. 2.*

Sed quid dices, si Titius, cui absentis & ignotanti Episcopus Beneficium contulerit, litteras Apostolicas impetret, & nullum faciat mentionem de Beneficio sibi absentis & ignotanti ab Episcopo collato? Respondeo *cum Glossa in c. Gratia, De rescriptis in 6.* Eas litteras subreptitias non haberi: secus tamen esse, cum ei scienti est Beneficium ab Ordinario collatum, sed ipse nondum suum consensum praestitit.

Sexto quaeritur, An Mandatarius exprimere debeat Beneficium, quo est per iniuriam spoliatus? Respondeo: debere ob eam causam, quod non titulum Beneficij: sed factam eius possessionem amisit. Caeterum mentionem facere iure non cogitur de Beneficio, quod sua sponte dimisit, *ut ait Io. Selua, De Beneficijs. parte 4. qu. 12. nu. 21.*

Septimo quaeritur, An si Mandatarius sese in Beneficium, vel Ecclesiam intruserit, vel eam per vim obtinuerit, aut ex Beneficio fructus aliquos per vim receperit, vel alium de Beneficio, vel Ecclesia deiecerit, mentionem facere de horum singulari iure cogatur? Respondeo compelli, teste Ioanne Selua, *parte 3. qu. 11. nu. 6. ubi citat Abbatem, Baldum, Calderinum, Dominicum, & Felinum,* eo quod qui sese in Beneficium inserit, & intrucit, difficilis impetrasset, si id expressisset.

Octavo quaeritur, An Mandatarius exprimere debeat patrimonium quod habet, ad vitam sustentandam idoneum? Quidam asserere, tantum facere mentionem debere de patrimonio, ratione cuius est ad Ordines promotus, de alio non item. *Abbas, & Felin. in cap. Postulasti, De rescriptis.* Attamen longe verius est, quod Ioannes Andreas, & Dominicus tradiderunt distinguendo: Aut Mandatarius impetrat litteras, quae Iustitiae dicuntur, quaeque dantur à Papa in forma pauperum, hoc est, causa Clerici indigentis: Aut impetrat litteras, quae simpliciter Gratiae vocantur.

Si priores impetret, de patrimonio iure cogitur facere mentionem: alioquin subreptitiae censentur, quia non creditur Papa, gratia Clerici idoneum patrimonium habentis, litteras ad Ordinarios dare in forma pauperum, quae non nisi ob Clerici paupertatem dari solent & debent. Si vero posteriores litteras impetret, de patrimonio quod habet ad vitam idoneo, mentionem facere nullo iure compellitur, quia litterae gratuito & liberaliter à Papa conceduntur. Et teste Rebuffo *in praxi Beneficiorum. parte 1. tit. De rescriptis. gratias. & in 3. n. 32.* hoc non solum iure communi locum habet: sed etiam vsu, & more curiae Romanae.

Ex quo fit, ut idem iuris sit de pensione Ecclesiastica quam Mandatarius habet ad vitam sustentandam idonea: quia ut supra monui, pensio Beneficium non est. Idem quoque iudicandum de hospitali domo; aut alio quolibet officio Ecclesiastico; dummodo illud Beneficium non sit, ex cuius administratione perpetua Mandatarius redditus percipit ad vitam commode sustentandam. Caeterum si eos redditus ad vitam in perpetuum non habet, sed solum ad certum tempus, mentionem facere iure non cogitur, siue Gratiae, siue Iustitiae litteras impetret, quoniam redditus annuus ad certum tempus, pro patrimonio ad vitam idoneo non habetur. Quares, An quando Clericus alioqui diues petit & impetrat Beneficium ab aliquo loci Ordinatio tacito idoneo quod habet patrimonio, rata sit, & firma impetratio? Respondeo *cum Ioan. Selua parte 3. qu. 33.* ratam esse: non enim idem est iuris in loci Ordinario quod in Papa. Nam cum Papa, causa Clerici pauperis, Litteras dat in forma pauperum, non dat nisi quia is Clericus, cuius gratia scribit, pauper est: alioqui eas litteras non daret. At vero loci Ordinarius Beneficium non confert iuxta aliquam formulam pauperum, sed absolute: quare siue sponte sua det, siue precibus alicuius alterius inductus, donatio valet, licet Clerico alioqui diuiti Beneficium dederit.

Deinde quia loci Ordinarius suae ditionis Clericos cognoscere creditur, ac proinde sciens Beneficium dare videtur, siue Clericus sit pauper, siue diues. Quid si Clericus, inquit, petat & impetret ab Ordinario Beneficium, se pauperem mentiendo? Respondeo, locorum Ordinarios Beneficia non conferre, nisi causa, & Clerico ante iam cognitis: quod si contingeret id quod in obiectione ponitur, tunc impetratio Benef. nullius esset momenti: non quia oporteat de patrimonio fieri mentionem apud loci Ordinarium, sed quia per mendaciam & fraudem

extorta est. Nam quemadmodum si quis mentiendo diceret se esse cognatum Titij, & ab id extorqueret aliquid ab ipso Titio, quod illi donaret tanquam cognato, donatio minime subsisteret, quia Titius voluntarie non donaret: ita si episcopus beneficium dedisset Titio pauperi, alioqui si diuitem cum putaret, minime daturus, donatio non valeret. Secus tamen, si Episcopus cum Titio beneficium confert, dat tanquam digno, & idoneo, quamuis deceptus, putet esse pauperem, tunc enim donatio subsistit, quia est beneficium collatum Titio, ut digno, non ut pauperi, quamuis putato pauperi. Oppones: si quis elemosinam largitionem impetret, morbum, vel inopiam simulans, valet elemosinam donatio, ergo & impetratio beneficij paupertate ficta. Respondeo, non esse eandem rationem de elemosina, quae est de beneficio: nam licet quis ob inopiam, vel egritudine putaram, elemosinam erogat, absolute tamen gratis, & liberaliter donat studio virtutis, & Dei causa: beneficium aliquando dari potest ab Ordinario causa paupertatis in Clerico: quae si ficta fuerit, & simulata, vitiat donationem.

Nono quaeritur, An aetas Mandatarij sit exprimenda, ut mandatum Apostolicum vitib. subsistat: hoc est, An quando litteras Papa concedit, quib. praecipit, ut Ordinarius, vel Executor a se constitutus beneficium Titio Clerico det, Titius Mandatarius eo tempore debeat eam gratiam habere, quam beneficium postulat? Respondeo, in c. Si eo tempore, de rescrip. in 6. sic esse constitutum: Si eo tempore, quo tibi de beneficio cura, vel sine cura mandamus provideri, ad obtinendum curatum beneficium, idoneam non habebis aetatem, tibi licet nunc legitime effectus sit aetatis auctoritate litterarum huiusmodi, cum tempore data ipsarum ad hoc non es idoneus, de beneficio curam animarum habente, nequaquam poterit provideri. Beneficium autem sine cura, cum ad id sufficienter tunc aetatem haberes, per las litteras licite poteris obtinere.

Decimo quaeritur generatim, An ut mandatum Apostolicum sit ratum, & firmum, oporteat, ut Clericus, cuius gratia Papa scribit, capax sit beneficij, quo tempore litterae datae a Papa impetrantur: an vero sufficiat, capacem esse beneficij quando vacabit, & ei conferentur: Tres sunt opiniones inter Iuris Pontificij consultos. Prima censet, Mandatarium debere esse capacem, cum a Papa datae litterae impetrantur: sic Glossa, Archidiaconus, Baldus, Oldradus, Lapus, Paulus, Francus, Arretinus, & alij in c. Si eo tempore, de rescrip. in 6. inde petiti, quod id constitutum est: videatur in c. Si eo tempore, modo cit. Et in c. postulasti de rescrip.

Alter opinio docet sufficere, si Mandatarius Clericus sit beneficij capax, cuius dies vacationis incidit, quo tempore est conferendum. Ita Ioannes Monachus, Antonius, Ancharanus, Geminianus, Romanus, & Felinus, & alij, qui voico etiam argumento dicitur ex c. Ei cui provideri, de preben. in 6. vbi sic dicitur. Ei, cui provideri mandatur simpliciter de prebenda proxime vacatura, sacerdotalis prebenda conferri non potest, si nondum in aetate tali existat, ut possit ad sacerdotium promoveri, sed aliam expectare debet.

Tertia opinio sentit, Mandatarium debere esse capacem viroque tempore, videlicet, & quo tempore litterae impetrantur a Papa, & cum beneficium vacans ei conceditur. Sic Imola, & quidam alij, quoniam utrumque tempus iure ipso requiritur. Nam ex c. Si eo tempore, necesse est, ut Mandatarius sit capax tempore impetratarum litterarum, & constitutio in cap. Ei, cui, requirit, ut sit capax tempore quo vacans beneficium confertur. Haec sane quaestio est difficilis, eo quod duo supra citata Capita secum pugnare videantur: unde Iuris Pontificij periti in hac antinomia dissolventa, & concilianda plurimum laborarunt. Ioannes Andreas, Panoritanus, Imola, & Felinus conciliant in hunc modum: Quando a Papa impetrat quis litteras, sibi ut beneficium conferatur: aut illud beneficium est animarum curae coniunctum, & tunc Mandatari-

us debet esse capax, quo tempore litteras impetrat, iuxta id quod habetur in ca. Si eo tempore, aut beneficium liberum est omni cura animarum, & tunc sufficit, ut Mandatarius sit capax, cum dies vacationis occurrat, & beneficium accipiet: iuxta id quod est contentum in cap. Ei, cui, Caeterum probabilius mihi videtur, quod alij docuerunt, primum quidem necesse non esse, ut quando mandat. in Apostolicum datur, Mandatarius sit capax beneficij, si mandatum datur de beneficio vacaturo. Nam in c. Ei, cui, ad finem, expressum dicitur: sacerdotalis prebenda conferri non potest, si nondum in aetate tali existat, ut possit ad sacerdotium promoveri: sed aliam expectare debet: ergo si vi dati mandati, ius habet aliam expectandi, quia nondum aetatem habet, non est igitur necesse, ut sit capax quo tempore mandatum a Papa Apostolicum accipit. Praeterea duo supra citata capita si eo tempore, & ei cui, hunc in modum commode conveniunt. Nam in ca. Si eo tempore, Pontificia constitutio loquitur de mandato Apostolico, quod datur de beneficio iam eo tempore vacante, vel de mandato, quod datur absolute, & simpliciter, non expresse in tempore praesenti, aut futuro: vel de mandato, quod datur de beneficio iam vacante, vel in subsidium eius, de beneficio proxime vacaturo: & tunc quomodo conque datur, eiusmodi mandatum requirit, ut Mandatarius tempore impetrati mandati sit capax beneficij: ac proinde eam aetatem habere debet, quam beneficium iure deposcit: ex quo sapere, ut beneficium curam animarum continentem Mandatarius iure habere non possit: & tamen beneficium simplex obtinere queat, ut in praedicto capite dicitur. Qui nimirum tempore gratiae impetratae ad hoc beneficium, legitimam aetatem habet, ad illud non item: At vero in c. Ei, cui, sermo est de mandato Apostolico, quod dirigitur ad beneficia proxime vacatura: & tunc sufficit, ut Mandatarius sit capax beneficij, quo tempore vacabit, & ei conferetur.

Quare non necesse est, quo tempore litteras impetrat, legitimam habeat aetatem, sed tempore, quo vacaturum beneficium accipiet. Obijcies, si quo tempore huiusmodi litterae, vel mandata dantur a Papa, is, cuius gratia dantur sit excommunicationis, interdicti, vel suspensionis vinculo adstrictus nullus momenti sunt: ergo habetur ratio temporis datarum litterarum, Respondeo, in hac quaestione me non loqui de impedimento excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, quoniam ab his censuris & poenis necesse est sit immunis, & liber, is qui litteras Apostolicas impetrat iustitiae, vel gratiae: ac propterea solent Romani Pontifices initio huiusmodi litterarum, ab hoc vinculo solvere eos, quorum gratia rescripta, & mandata dant.

Vndecimo quaeritur, An debeat exprimi conditio, siue qualitas beneficij, quod quis a Papa supplicij petitione, & precib. impetrat? Respondeo cum Abbate, Felino, & Ioanne Calderino in c. postulasti, de rescrip. hanc exprimi oportere, si sit in lite notabilis: ut puta, si beneficio inest cura animarum, capis. Cum in illis, de preben. in 6. Cum item beneficium, assidue Beneficij in ecclesia praesentiam requirit: item si beneficium dignitate sit praeditum ut constat ex c. Ad aures, de preben. Quid si dices, Papa motu proprio & non precibus alicuius, beneficium conferat: an si mentionem non faciat de beneficio, cui cura animarum inest, valeant litterae Apostolicae, quod perinde est, ac si quaeas, An beneficij conditio in mandatis Apostolicis motu proprio datis omissa & tacita, ipsas litteras vitiet, & irritas efficiat? Causam dubitandi assertit id, quod habetur in cap. Si motu proprio, de preben. in sexto, & Clement. Si Romanus, eodem titulo. Motus proprius litteras Apostolicas ab omni subreptione liberat. Respondet Abbas Ioannem Andream secutus, non valere, non quia motus proprius subreptionem non excludat, sed quia voluntas Romani Pontificis non constat, argumento ex cap. Cum in illis, & c. Is cui, de preb. in sexto, & motus proprius non confirmat gratiam contra voluntate concedentis.

denus, nec eum detrimento iuris alteri quaesiti: ac propterea non valet gratia Pontificis etiam motu proprio confirmata; si beneficium ad patronum laicum spectat, & nulla est facta mentio iuris patronatus, quod laicus habet.

Ceterum Felinus hanc Abbatis sententiam non omni ex parte probat. Nam in c. *Ad aures*, de *rescrip.* contra eam obijcit multa, & tandem concludit: Primum, quod Pontificia gratia Motu proprio concessa, si non exprimit Canonica impedimenta, quibus tenetur is cui gratia conceditur, nullus sunt momenti litterarum Pontificiarum: v. g. si Clericus sit spurcius, illiteratus, criminiosus, bigamus, & de his nihil in iuris litteris Papa meminerit, nihil profuit, non quia sunt subreptitia, cum sint proprio motu data, sed quia Papa non creditur Clericum ab his vinculis solvere, & iuris rigorem laxare, si id non exprimit. Secundum: quando Pontificia gratia pro proprio motu concessa non exprimit condiciones, & qualitates beneficij, aut obtenti aut obtinendi, nullum alterius damnum continens, valet omnino. Id colligit Felinus ex *Clem. si Rom. de prob.* vbi dicitur: *Si Romanus Pontifex de beneficio alicui motu proprio provideat, de beneficijs, quae obtinet non habita mentione, provisionem, seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus, qualitatesque fuerint beneficia, dignitates, aut personatus, cum cura, vel sine cura.* Haec ibi. Tertium, quando gratia Pontificia omittit conditionem beneficij alterius damnum continentem, non valet. v. g. si in litteris motu proprio datis Papa silentio praetermittat ius patronatus laicorum, nullius momenti sunt litterae: aut si taceat ius alteri quaesitum. Haec Felinus loco citato.

Duodecimo quaeritur, An debeat exprimi conditio, & qualitas beneficij, quod Mandatarius habet? Respondeo, cum Abbate, & Felino in cap. *postulasti*, de *rescrip.* distinguendo: Aut Mandatarius petit, ut iuris rigore laxato, liceat sibi secundum habere, cum primo, & tunc necesse est, ut exprimat primum beneficij conditiones, sic exemplum: Titius habens Praeposituram, vel Decanatum, impetrat a Papa facultatem, quia possit simul habere alium personatum, cum Praepositura, vel Decanatu, si mentionem non fecerit de cura animarum, quae Decanatu, vel Praepositurae inest, impetratio non valet, quia duo inerat impedimenta in primo, scilicet dignitas, & cura animarum. Sublato igitur vno impedimento, reliquum manet, c. *Extuam*, de *auctoritat. & usu pallij*.

Nec obstat, si quis dicat, Papam eo ipso quo id quod maius est concessit, scilicet dignitatem, videri concessisse, quod est minus, videlicet curam animarum. Respondeo enim, in his quae sunt fauoris, & gratiae, vim non habere argumentum ductum a pari, vel etiam maiori: praesertim cum dignitas sit quidem honorabilior: cura tamen animarum periculosior. 12. *quae. 1. 1. Praecipimus*. Ex quo etiam fit, ut si Titius impetrat a Papa, ut remisso iuris rigore, sibi liceat plura beneficia simul obtinere, impetratio nullius sit momenti, si tacuerit, se illa beneficia prius contra Canones habuisse, & ex eis fructus petcepisse. Sic Antonius in cap. *Dudum*, 2. de *elect.* & Abbas in cap. *Ad aures*, num. 9. de *rescrip.* Si vero non impetret quis iuris relaxationem, sed simpliciter secundum beneficium: tunc duae sunt opinioniones. nam Glossa in *Clem. 1. de praebend.* censet, opus non esse facere mentionem de primi beneficij obtenti conditione, sed satis esse, si fiat mentio generalis de primo beneficio. Ioannes vero Calderinus in cap. *In nostris*, de *rescrip.* oppositum docet, haec ratione permotus, quia si primi, inquit, beneficij condiciones exprimerentur, ex possent Papam a dando mandato de conferendo secundo beneficio auocare, ac proinde impetrationem secundi beneficij reddere difficiliorem.

Abbas vero magis probat Calderini sententiam: ait enim, si per ademptionem secundi, primum beneficium ipso facto non vacat, tunc eo ipso quo primum patet cum secundo haberi potest, debet fieri mentio de conditionibus primi: si autem per ademptionem secundi, primum ipso

vacat: quamvis possit, inquit, Glossa sententia defendi, probabilior est opinio Calderini: quia si forte Papa primo beneficij condiciones nosset, secundum nequaquam concessisset: nam fortassis eum flecterent ad gratiam deneandam.

Decimo tertio quaeritur, An si mandatum detur a Papa de beneficio proxime vacaturo conferendo Titio, comprehendat etiam beneficium, quod post rescriptum huiusmodi datum, erectum est, & institutum? Respondeo, minime, sic enim habetur in *Clem. ultima de rescrip.* his verbis: *Litteras nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium post datum ipsarum creatum statim non extendi.* vbi Glossa annotavit, idem iuris esse de litteris Legatorum beneficia vacatura reservantibus: idem quoque, si Papa alicui potestatem dedisset conferendi primum beneficium vacaturum: idem etiam, si concessisset Papa fructus beneficiorum primo anno percipiendos, quae vacabunt in certa Ecclesia, diocesi, vel provincia: haec enim omnia intelliguntur de beneficijs, quae tempore darum litterarum subsistunt: non autem de iis, quae postea creantur, cum tempore rescripti dati a Pontifice, beneficia non sunt.

Quaerens, An huiusmodi Pontificium mandatum, comprehendat Ecclesiam, quae tempore dati rescripti est instituta, sed non dotata, & postea dotem accepit? Respondeo, minime: quia perinde est, Ecclesiam non esse dotatam, ac non esse institutam. Quid si, inquit, Ecclesia est a patrono fundata, & dotata ante rescriptum imperatum: sed nondum episcopi auctoritate confirmata? Respondeo, etiam huiusmodi Ecclesiam ex mandato Apostolico non deberi, quia beneficium auctoritate episcopi minime institutum, pro beneficio Ecclesiastico non habetur.

Quaerens postremo, An hoc Pontificium rescriptum protendatur ad beneficium, quod ante ipsum rescriptum datum, institutum quidem est, sed suppressum, & extinctum, & deinde post datas Apostolicas litteras renouatum? Respondeo, cum Glossa in *Clementina citata* minime, quia beneficium semel extinctum non reuiuiscit: ac proinde postea renouatum, non est idem quod primum: sicut domus funditus eversa, & postea reaedificata, non est eadem quae prior. Sed quid si dubitetur, An litterae Apostolicae datae fuerint ante creationem beneficij, an e contrario: puta, quia eadem die vtrumque est factum, nec appareat vtrum prius sit? Respondeo, cum Glossa, ex mandato Apostolico beneficium Mandatario deberi, nisi probetur, beneficium esse post datas litteras institutum.

Decimoquarto quaeritur, An si Papa mandatum dederit, ut Titio Clerico seculari Prioratus proxime vacaturus conferatur, debeat ipsi Titio Clerico Prioratus Regularis, qui post litteras Apostolicas primo quoque tempore vacabit? Respondeo, in cap. *Cum de beneficio, de praebend. in sexto*, sic esse constitutum: *Quando vero scribitur, ut provideatur de aliquo Prioratu alicui Clerico seculari, prouideri non potest de Prioratu, qui per Religiosos iuxta modum praescriptum est solitus gubernari, nisi hoc in litteris caueatur expresse.* Haec ibi. Tale igitur mandatum Apostolicum dari solet. Primo sic: *Mandamus, ut Titio Clerico seculari conferas Prioratum proxime vacaturum: & hoc locum non habet in Prioratu per Religiosos gubernari consueto: quia Clericus secularis beneficij Regularis capax iure non est.* Secundo modo sic: *Mandamus, ut Titio Clerico seculari conferas Prioratum primo vacaturum, etiam Regularem: & tunc ex huiusmodi mandato, debetur Titio Prioratus Regularis: & hoc est, quod dicitur in eo capite, ad finem: Nisi hoc in litteris caueatur expresse.* Et idem iuris est, cum in litteris dicitur: *Ut conferas Titio seculari Prioratum primo vacaturum, siue secularem, siue Regularem.*

Duodecimo quaeritur, An si mandatum Apostolicum detur, quo iubet Pontifex Titio Clerico dari beneficium, cuius conferendi ius ad Archiepiscopum cer-

tum, utpote Toletanum, pertineat, comprehendat beneficium, quod ad Archiepiscopum Toletanum tempore dari rescripti spectabat, sed tempore vacationis ad alium pertinet? Respondeo, multa esse similia Apostolica rescripta: ut si mandatum Titius impetrat, quo sibi simplex beneficium conferatur, quod tempore quidem rescripti impetrati erat simplex, & postea curam animarum habet.

Item, Titius mandatum impetravit, ut sibi beneficium cui inest animarum cura, proxime vacaturum decur, & deinde vacat beneficium, quod tempore rescripti dari curam animarum habebat, sed quo tempore vacatio eiusdem accidit, est simplex. Item, impetravit Titius Apostolicum rescriptum ad beneficium certæ æstimationis obtinendum: & deinde beneficium, quod primo vacavit, factum est maioris, vel minoris æstimationis: cum tamen tempore impetrati rescripti tantum æstimaretur, quanta erat æstimatio in litteris Apostolicis designata. Item, impetravit quis litteras à Papa, ut sibi beneficium Clericis secularibus dari consuetum proxime vacaturum concederetur: postea cum dies vacationis incidit, factum est Regulare, cum tamen seculare esset beneficium tempore rescripti impetrati.

In his omnibus, communis est Iuris Canonici interpretum sententia in *Clem. ult. de rescriptis*, habendam esse rationem temporis, quo rescriptum, vel mandatum datur à Papa, & ex illo mandato beneficium deberi, quod conditionem, & qualitatem in litteris Apostolicis expressam tempore, quo est rescriptum impetratum habebat, quamvis post litteras ea conditionis tempore quo beneficium vacauerit, sit mutata. Alijs tamen probabilius videtur id quod supra diximus: aut Papa in suis litteris iubet dari beneficium, quod iam ante vacavit, aut beneficium proxime vacaturum. Si primum, tunc ex mandato beneficium debetur, quod conditionem habet in litteris Apostolicis designatam, etiam si ea post datum rescriptum fuerit mutata. Si secundum, conferri debet beneficium, quo vacationis tempore eam conditionem habet, quam litteræ Apostolicæ expresserunt: licet quo tempore sunt date, alia conditione fuerit affectum.

Decimo sexto quæritur, An in mandatis Apostolicis impetrandis, exprimi ea omnis conditio personæ, vel beneficii debeat, quæ si taceretur, difficiliorem sine dubio mandati Apostolici impetrationem redderet, quæq; forte Papam moueret ad gratiam denegandam? Negant nonnulli, satis esse dicentes, eas conditiones exprimere, quæ iure communi, vel consuetudine, vel Regula Cancellariæ, vel vsu Curie Romanæ explicari debent: ut cum is qui impetrat, habet aliquod beneficium quamvis modicum, vel litteris Apostolicis prius impetratis renunciat, *c. Ad audientiam 2. de rescriptis*, vel expectat aliud beneficium, ad quod ius habet. *c. In nostra, de rescriptis*. Aut si beneficium, quod quis petit, sit curæ animarum coniunctum, vel quod dignitate præditum sit, vel assiduum Beneficiarij præsentiam requirat: hæc enim singula ius vult, ut exprimantur: & si exprimerentur, Papam forte spectarent ad litteras denegandas: aliter enim scire nunquam possemus, an Papa gratiam concessisset, an denegasset, si aliquid exprimeretur. Contra alij sentiunt, in vniuersum omne id esse explicandum: quod si exprimat, aliqua probabilis, & verisimili coniectura scimus Papam aut gratiam denegaturum, aut saltem difficilius concessurum. Quidquid sit, omnes sequuntur Ioannem Andream, & Abbatem in *c. ad aures, de rescriptis*, ait *Solutio de beneficijs part. 3. q. 12. n. 1.* conueniunt, in huiusmodi Mandatis Apostolicis impetrandis non oportere facere mentionem de nobilitate, aut de opibus, cum quis Clericus talia impetrat rescripta, quamvis Andreas Barbatijs, Siculus in eodem *cap. ad aures*, contrarium tradiderint: nec item ijs mandatis contineri loca hospitalitatis gratia extrinseca, etiam Episcopi auctoritate fundata. *Clem. Per litteras, de præb.* nisi in ipsis litteris expressa de illis facta sit mentio, & etiam si fuerit illis annexa & copulata Capella, Ecclesia, vel benefi-

cium. Glossa in prædicta *Clem. Per litteras*. Secus tamen esset, si Capella, Ecclesia, vel beneficium coniuncta esset domus hospitalis, ut ait *Gloss. ibidem*: nam principale tempore trahit ad se id, quod ad ipsum accedit ei: cohæret, item non comprehenduntur Ecclesiæ cura, & ministerio laicorum gubernari consuetæ.

Verum dubitare quis posset, an facere mentionem debeat, qui hæc mandata impetrat, de prima Clericorum tonsura, ita ut explicare cogatur, num eam acceperit? Abbas in *cap. Cum ados, de rescript. n. 2.* ait, id iure communi necessarium non esse, quoniam in Pontificijs ad beneficia rescriptis tacite intelligitur conditio si sit idoneus, ac proinde si sit Clericus quemadmodum & aliæ similes conditiones, puta, si sit litteratus, si ex legitimo matrimonio natus, si nullo crimine affectus, & nullo excommunicationis suspensionis, interdicti, aut irregularitatis vinculo adstrictus. Cæterum vsu, inquit Abbas, Curie Romanæ receptum est, ut declararet quis se Clericum esse: alioqui subreptitiæ, & irritæ litteræ iudicantur. Dubitatur itidem, An si alienigena Pontificium rescriptum impetrat, & non referat vnde sit oriundus, rescriptum subreptitium censetur? Glossa in *c. Si proponente, de rescriptis*, sentit esse subreptitium, quia mens Pontificis est, cuius in sua patria beneficium dare. Antonius hanc Glossam improbat, motus ex eo, quod habetur in *c. Ne pro defectu, de elect.* At Panormitanus, (cui ego magis assentior) Glossæ sententiam probat: nam quod dicitur in *c. Ne pro defectu*, locum solum habet in Canonibus, qui scientes alienigenam eligendo iure ac favore suo cedunt, non item in Papa, cuius propositum non est externis beneficia conferre.

Quæres, An si Titius impetraverit litteras, ut sibi in ecclesia denens detur beneficium quod vacat, & dixit esse dignitatem, cum tamen dignitas non sit, sed officium; aut dixit esse beneficium, cui animarum cura inest, cum tamen sit beneficium simplex, valeant litteræ impetratæ? Respondeo, cum Abbate & Ioanne Andream, & Innocentio, *cap. Significante, n. 5. de rescriptis*, valere, nam si constat de corpore rei, falsa expressio qualitatis rescriptum non vitatur, si nihilominus Princeps mandatum dedisset, & si vera rei qualitas exprimeretur: Papa enim facilius concessisset, si nosset non esse dignitatem, sed officium; aut curam animarum non habere, sed esse simplex beneficium.

Sed quid inquires, si impetravit quis beneficium, quod dixit vacasse morte Beneficiarij, & tamen vacauerat non obitu, sed renuntiatione, quia Titius beneficium deposuerat? Respondeo, cum Glossa *ca. Susceptum de rescriptis*, in 6. impetrationem nullius esse momenti, quia subreptitia est, nam mors ciuiliis cum sit ficticia Iuris mors, non æquiparatur morti naturali, nisi in causis iure expressis: mors ciuiliis, mors vera non est: is qui beneficium dimisit, potest iterum illud habere; is qui vita functus est, non item. Et Papa litteras concedens ad obtinendum beneficium, quod dicitur vacasse per obitum cuiusdam, ad certum vacationis modum eas restrinxit, & proinde alterum omisum non continent. Idem iuris est de eo, qui impetravit litteras ad obtinendum beneficium, quod dixit vacasse per renuntiationem, & tamen vacavit per obitum, *c. Susceptum, de rescriptis*, in sexto, subreptitiæ, ac proinde irritæ, & inanes habentur.

CAP. XXXVI.

De reservationibus beneficiorum tam generatim, quam speciatim factis.

De reservationibus, breuem edidit tractatū Gaspar Perusinus: alium paulo longiorem Aeneas de Falconibus, pauca quædam scripsit Rebuff. in *Praxi beneficiorum prima parte, post differentiationem inter rescripta gratia, & iustitia*. Mandosus in *primis septem Regulis Cancellariæ*: & ibidem quoque Auctor, qui dicitur Glossator Regularum Cancellariæ.

Quoniam